

**”ERI TAHOJEN NÄKÖKULMIEN JAKAMISESTA OLISI USEIN
HYÖTYÄ KAIKILLE”**

Näkemyksiä varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyöstä – kehitysideoita

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö
Sosionomikoulutus, Hämeenlinnan korkeakoulukeskus
Syksy 2020
Suvi Lämsä

Tekijä	Suvi Lämsä	Vuosi 2020
Työn nimi	”Eri tahojen näkökulmien jakamisesta olisi usein hyötyä kaikille” Näkemyksiä varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyöstä – kehitysideoita	
Ohjaajat	Outi Välimaa	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia työntekijöiden näkemyksiä lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyöstä, sekä saada esiin heiltä kumpuavia kehitysehdotuksia lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyön edistämiseksi. Yhteistyökumppanina opinnäytetyössä oli eteläsuomalaisen keskisuuren kaupungin lastensuojelun avoahuolto.

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena, ja aineisto kerättiin käyttäen sähköistä kyselylomaketta. Kyselyyn tuli 9 vastausta. Kyselyyn vastasi kolme lastentarhanopettajaa, yksi varhaiskasvatuksen erityisopettaja, kaksi sosiaalityöntekijää, kaksi sosiaaliohjaajaa ja yksi perheohjaaja. Aineiston analyysitapana käytettiin teemoittelua. Tutkimuksen tietoperustassa tarkasteltiin varhaiskasvatusta, lastensuojelua sekä monialaista yhteistyötä. Opinnäytetyössä keskityttiin pääosin varhaiskasvatusikäisiin lapsiin.

Tutkimuksen tuloksista ilmeni, että varhaiskasvatuksen ja välistä yhteistyötä on tarpeen kehittää. Varhaiskasvatuksen puolelta ilmeni epätietoisuutta lastensuojelun työkentästä ja vuorovaikutus koettiin jännitteiseksi. Yhteistyön sujuvuuden koettiin riippuvan työntekijästä. Yhteistyöltä toivottiin avointa tiedonkulkua ja yhteisiä palavereja. Kehittämissideoina esiin nousi tiedonkulun mallien kehittäminen varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välillä ja lastensuojelun enemmän näkyväksi tekeminen varhaiskasvatukselle.

Avainsanat Varhaiskasvatus, lastensuojelu, yhteistyö, yhteiskehittäminen

Sivut 27 sivua ja liitteitä 3 sivua

Author	Suvi Lämsä	Year 2020
Subject	“Sharing the perspectives of different parties would often benefit everyone” Views on co-operation in early childhood education and child welfare - development ideas	
Supervisors	Outi Välimaa	

ABSTRACT

The aim of this thesis was to study employees' views about cooperation between child welfare and early childhood education services and bring out their development ideas on how to promote the cooperation. The partner in this thesis was the non-residential child welfare services in southern Finland in a medium-sized city.

The thesis was carried out as a qualitative study and the material was collected using an electronic questionnaire. There were 9 responses to the survey. Three kindergarten teachers, one special education teacher in early childhood education, two social workers, two social counselors and one family counselor responded to the survey. Thematic analysis was used as the method of data analysis.

The theoretical background of the thesis includes definition of the keywords and theory related to early childhood education, child welfare and interprofessional cooperation. The thesis focuses mostly on children aged 1-6 years.

The results showed that there is a need to develop the cooperation between early childhood education and child welfare. The early childhood educators were not fully aware of the provision of child welfare services and there was some tension in the interaction between the two parties. Successful cooperation was found to depend on the employee to a large extent.

Open communication and joint meetings were expected of the co-operation. As development ideas were mentioned the development of information flow models between early childhood education and child welfare and making child welfare more visible to early childhood education.

Keywords early childhood education, child welfare, cooperation, co-development

Pages 27 pages and appendices 3 pages

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opinnäytetyön keskeiset käsitteet	1
2.1	Varhaiskasvatus ja sen järjestäminen	2
2.2	Lastensuojeluilmoitus	3
2.3	Lastensuojelu	5
2.4	Avohuolto	7
2.5	Varhaiskasvatus ennaltaehkäisevänä palveluna	7
2.6	Lapsen hyvinvointi	8
2.7	Moniammatillinen yhteistyö	9
3	Aikaisemmat tutkimukset.....	11
3.1	Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyön vahvistaminen	11
3.2	Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välinen yhteistyö	12
3.3	Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyö	12
4	Tutkimuksen tavoite ja toteutus.....	13
4.1	Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset.....	13
4.2	Laadullinen tutkimus.....	14
4.3	Aineistonhankinta kyselylomakkeella	14
4.4	Aineiston analyysi	15
4.5	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	17
5	Tutkimustulokset	17
5.1	Kokemus yhteistyöstä	18
5.2	Yhteistyön kehitys vuosien aikana	20
5.3	Toimiva yhteistyö.....	21
5.4	Kehittämisideat.....	22
6	Johtopäätökset	24
7	Pohdinta	25
	Lähteet	

Kuvat, taulukot ja kaavat

Taulukko 1. Aineistossa esiintyvät teemat s. 16

Kuva 1. Kokemus yhteistyöstä s. 20

Kuva 2. Toimivan yhteistyön avaimet s. 21

Liitteet

Liite 1 Suostumuslomake

Liite 2 Kyselylomake

1 Johdanto

Opinnäytetyössäni selvitän varhaiskasvatuksessa ja lastensuojelussa työskentelevien näkemyksiä yhteistyöstä sekä kehittämistarpeista yhteistyötä koskien. Tutkimus on toteutettu sähköisellä kyselylomakkeella. Tutkimuksen kohteena oli eteläsuomalaisen keskisuuren kaupungin lastensuojelun avohuollon yksikkö sekä kolme ennalta yhteistyöhön pyydettyä varhaiskasvatuksen yksikköä. Yhteistyökumppanina opinnäytetyössäni on kaupungin lastensuojelun avohuolto.

Opinnäytetyöni aiheeksi valikoitui varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyön kehittäminen omien mielenkiinnon kohteideni takia. Varhaiskasvatuksen opiskelijana minulla on kokemusta työharjoitteluiden ajalta lasten kanssa työskentelystä ja myös lastensuojelusta. Koen lapsi -ja perhetyön itselleni tärkeäksi ja pidän sen kehittämistä merkittävänä. Varhaiskasvatusta ja lastensuojelua yhdistää työskentely lasten ja perheiden hyväksi, siksi halusinkin tutkimuksessani selvittää toimivia keinoja yhteistyön kehittämiseksi.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan lastensuojeluilmoitusten määrä vuonna 2019 kasvoi 7 prosenttia edellisestä vuodesta. Vuonna 2019 lapsia sijoitettiin kiireellisesti 4 prosenttia enemmän kuin vuonna 2018. (THL, Lastensuojelu 2019, 2020) Lastensuojelun palveluiden tarve kasvaa Suomessa. Kasvun takia olisikin entistä tärkeämpää painottaa ennaltaehkäiseviä palveluita. Lastensuojelulaisa (417/2007 § 3) päivähoito mainitaan yhtenä perheiden ennaltaehkäisevänä tukimuotona ennen lastensuojelun asiakkuutta.

Opinnäytetyöni tavoitteena on saada esiin työntekijöiden näkemyksiä lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyön nykytilasta sekä alan työntekijöiltä itseltään kumpuavia konkreettisia kehitysehdotuksia lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyön edistämiseksi.

2 Opinnäytetyön keskeiset käsitteet

Opinnäytetyön tutkimustehtävän kannalta keskeisiä käsitteitä ovat lastensuojelu, avohuolto, varhaiskasvatus, lastensuojeluilmoitus, lasten hyvinvointi, varhaiskasvatus ennaltaehkäisevänä

palveluna ja moniammatillinen yhteistyö. Pääosin opinnäytetyössäni keskityn varhaiskasvatusikäisiin lapsiin.

Selvitän tässä luvussa myös varhaiskasvatuksen roolia lastensuojelullisen tarpeen ehkäisyssä. Varhaiskasvatus jo omassa perustehtävässään edistää lapsen hyvinvointia. Avaan myös lastensuojeluilmoituksen tekemistä, kuvaan ilmoitusvelvollisuudesta sekä lastensuojeluasiakkuuden alkamisesta. Lastensuojeluilmoitus käsitteenä on keskeinen opinnäytetyössä, sillä usein vasta sen jälkeen yhteistyö varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välillä pääsee alkamaan. Lapsen hyvinvointi sisältyy myös keskeisiin käsitteisiin, sillä sekä lastensuojelu että varhaiskasvatus pyrkivät edistämään lapsen hyvinvointia. Toimivalla yhteistyöllä lapsen hyvinvoinnin tukeminen voisi onnistua entistä paremmin. Moniammatillinen yhteistyö käsitteenä liittyy vahvasti tutkimusaiheeseen. Yhteistyön kehittämiseen tarvitaan yhteistyötä molempien osapuolten välillä, eli kyse on moniammatillisesta yhteistyöstä.

2.1 Varhaiskasvatus ja sen järjestäminen

”Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus tukee lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista, sekä edistää hyvinvointia.” (Opetushallitus, 2020) Varhaiskasvatus on yksi osa suomalaista koulutusjärjestelmää ja sen takia tärkeässä asemassa lapsen elämässä. Varhaiskasvatus kattaa ikävuodet 0–6 eli lapsen elämän ensi vuodet vauvaiästä peruskoulun aloittamiseen asti. Varhaiskasvatuksessa lapsi viettää suuren osan varhaisesta elämästään. Lain mukaan varhaiskasvatuksen tehtävänä on auttaa koteja kasvatustehtävässään. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa takaamalla kaikille lapsille yhtäläiset mahdollisuudet kasvuun ja kehitykseen. (Opetushallitus, 2020)

Kunnat järjestävät varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve sitä vaatii. Varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito ja avoin varhaiskasvatustoiminta. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 § 5, 1)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet tukevat ja ohjaavat varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista ja kehittämistä. Lisäksi varhaiskasvatussuunnitelman perusteet edistävät laadukkaan ja yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutumista koko maassa. Opetushallituksen laatimat uudet varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018 astuivat voimaan vuoden 2019 alusta alkaen. Paikalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet päivitetään kansallisten perusteiden mukaisesti ja otettiin käyttöön elokuussa 2019. (Opetushallitus, 2020)

Varhaiskasvatuksen järjestäjät laativat paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat valtakunnallisten varhaiskasvatuksen perusteiden pohjalta. Jokaiselle päiväkodissa ja perhepäivähoidossa olevalle lapselle tehdään oma varhaiskasvatussuunnitelma eli lapsen vasu, jota tarkennetaan säännöllisesti lapsen tarpeiden mukaan. Se tehdään yhdessä huoltajien ja lapsen kanssa. Lapsen vasua päivitetään säännöllisin väliajoin. (Opetushallitus, 2020)

Varhaiskasvatusta suunniteltaessa ja toteutettaessa tulee kuulla lapsen mielipide ja toivomukset. Lapsen mielipidettä kuultaessa tulisi ottaa huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä ja kuulla häntä niiden edellyttämällä tavalla. Lapsille ja heidän vanhemmilleen tai muille huoltajilleen on toimipaikassa järjestettävä säännöllisesti mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 § 20) Lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen, mikäli lapsen vanhemmat työskentelevät kokoaikaisesti tai opiskelevat, toimivat yrittäjänä tai ovat omassa työssä päätoimisesti. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 § 12)

2.2 Lastensuojeluilmoitus

Lastensuojeluilmoituksen voi tehdä kuka tahansa ensisijaisesti lapsen asuinkunnan sosiaalitoimistoon puhelimitse, kirjallisesti tai käymällä virastossa henkilökohtaisesti. Sähköposti ei sovellu ilmoituksen tekemiseen, sen sisältämien tietojen arkaluontoisuuden vuoksi. Usein ajatellaan, että lastensuojeluilmoitus on tehtävä silloin, kun huostaanotolle asetetut edellytykset täyttyvät. Ilmoitusvelvollisuuden kynnyks on paljon matalammalla, jo huoli lapsen tilanteesta riittää ilmoitukseen. (Väestöliitto, 2017) Joidenkin kuntien verkkosivuilta löytyy sähköinen lomake, jolla lastensuojeluilmoituksen voi tehdä (THL, 2020b).

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL, 2020b) mukaan lastensuojeluilmoitukseen johtavia syitä voivat olla muun muassa seuraavat: lapsen tarpeiden laiminlyönti, puutteet hoidossa, pahoinpitely, seksuaalinen hyväksikäyttö, huoltajan päihde -tai mielenterveysongelmat tai huoltajan jaksamattomuus. Tärkeää olisi tehdä ilmoitus omien havaintojen perusteella, ammattilaiset arvioivat sitten millaisia jatkotoimenpiteitä tarvitaan.

Suomessa monien tahojen työntekijöillä on velvollisuus työnsä puolesta tehdä lastensuojeluilmoitus, jos he ovat työssään kuulleet lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve ei toteudu tai lapsi elää hänen kehitystään vaarantavissa olosuhteissa. Myös lapsen oma käyttäytyminen voi olla huolestuttavaa ja vaatia lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Näitä tahoja ovat mm. sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut, lasten päivähoito, opetustoimi ja seurakunta. (THL, 2020b) Laki velvoittaa monien tahojen työntekijöitä ilmoitusvelvollisuuteen (Lastensuojelulaki 417/2007). Lastensuojelulaki velvoittaa ilmoituksen tekemistä viipymättä, kun on saanut tietää lastensuojelullisesta tarpeesta.

Ammattinsa puolesta velvoittamilla henkilöillä on velvollisuus, jonka mukaan työntekijän tulee tehdä ilmoitus poliisille salassapitosäännösten estämättä, kun heillä on työssään tullut tietoon seikkoja, joiden perusteella olisi syytä epäillä, että lapseen on kohdistettu seksuaalirikos taikka henkeen ja terveyteen kohdistuva rikos. Rippiin tai muuhun sielunhoitoon liittyvästä salassapitovelvollisuudesta säädetään erikseen. (Väestöliitto, 2017)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan (THL, 2020b) ilmoitusvelvollinen ei voi tehdä ilmoitusta anonyymisti. Huoltajalla ja lapsella on oikeus tietää, kuka ilmoituksen on tehnyt. Muutoin ilmoituksen voi tehdä nimettömänä. On kuitenkin tilanteita, joissa henkilöllisyyden paljastaminen voisi vaarantaa lapsen edun tai ilmoittajan turvallisuuden. Lapsen etu voi vaarantua esimerkiksi silloin, jos joku hänelle läheinen henkilö tekee lastensuojeluilmoituksen, ja ilmoittajan henkilötietojen antaminen johtaisi tämän tärkeän ihmissuhteen katkeamiseen. Muita syitä salaamiseen voivat olla esimerkiksi väkivallan tai muiden vastatoimenpiteiden uhka. Silloin ilmoituksen tekijää voidaan suojella. (THL, 2020b)

Sosiaalihuollon työntekijä arvioi jokaisen ilmoituksen. Sen jälkeen hän selvittää lapsen ja perheen tilanteen. Selvitys voi olla palvelutarpeen arviointi tai lastensuojelun tarpeen selvitys. Yleensä

sosiaalihuollosta kutsutaan lapsen vanhemmat ja lapsi keskustelemaan ilmoituksesta. Tapaaminen voi olla sosiaalitoimistossa, koulussa, päiväkodissa tai perheen kotona. (Lastensuojelunkeskusliitto, n.d.)

Lastensuojelun keskusliiton (n.d.) mukaan, jos lapsi ja perhe hyötyvät sosiaalihuollon palveluista ja tuesta, mutta eivät tarvitse lastensuojelulain mukaisia palveluita, heille nimetään omatyöntekijä siksi ajaksi, kun he ovat sosiaalihuollon asiakkaita. Sosiaalihuollon asiakkuus on vapaaehtoista. Jos lapsen ja perheen tilanne vaatii tuekseen lastensuojelun apua, alkaa lapsella lastensuojelun asiakkuus. Tällöin lapselle nimetään hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä.

Palvelutarpeen arvion tai lastensuojelun tarpeen selvityksen perusteella työntekijöille voi syntyä huoli lapsen tilanteesta. Lastensuojelun asiakkuus voidaan aloittaa myös tilanteessa, jossa lapsi itse tai vanhemmat eivät koe sitä tarpeelliseksi, mutta työntekijät ovat tilanteesta huolissaan. Sosiaalihuollon tai lastensuojelun asiakkuutta ei aloiteta, jos selvityksessä varmistuu, että huoleen ei ole syytä, jolloin perhe ei tarvitse erityistä tukea. (Lastensuojelunkeskusliitto, n.d.)

2.3 Lastensuojelu

Vanhemmilla tai lapsen muilla huoltajilla on päävastuu lapsen hyvinvoinnista. Viranomaisilla on velvollisuus tukea tarvittaessa vanhempia. Lapsi ja perhe ohjataan tarvittaessa lastensuojelun piiriin. (THL, 2019b)

Sosiaali- ja terveysministeriön (n.d.) mukaan lastensuojelu turvaa lapsen oikeuden turvalliseen kasvuympäristöön. Lapsella pitää myös olla oikeus tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Ensi sijassa ehkäisevä lastensuojelu ja varhainen tuki ovat tärkeitä. Varhaisessa vaiheessa lapsen tukemisella ja avun tarjoamisella, voidaan ehkäistä lastensuojelun tarvetta. Ehkäisevän lastensuojelun tarkoituksena on tarjota apua ja tukea varhaisessa vaiheessa haasteisiin, jolloin ongelmien syntyminen tai paheneminen voidaan estää. Varhainen puuttuminen on tärkeää ennaltaehkäisevän työn toteuttamisessa, jota hoitavat mm. neuvolat, päivähoito ja koulut.

Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua toteutetaan, kun asiakkuudessa ovat lapsi ja perhe. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua ovat mm. Lastensuojelun asiakassuunnitelman laatiminen, avohuollon tukitoimet, lapsen kiireellinen sijoitus, huostaanotto sekä sijaishuollon järjestäminen ja jälkihuolto. (THL, 2019d)

Lastensuojelua ohjaa keskeinen periaate, joka on lapsen vanhempien ja huoltajien tukeminen lapsen kasvattamisessa. Ensi sijassa huolitapauksissa toteutetaan avohuollon tukitoimia. Heti kun lastensuojelun tarve on todettu, avohuollon tukitoimia aletaan järjestää. Tukitoimien tarkoituksena avohuollossa on esimerkiksi vahvistaa vanhempien kasvatustaitoja ja mahdollisuuksia, sekä edistää ja tukea lapsen kehitystä. (THL, 2019c) Lastensuojelulain mukaan lastensuojelun pääpaino on lapsen suotuisan kehityksen ja hyvinvoinnin tukeminen, vanhempien ja huoltajien tukeminen lapsen kasvatuksessa, sekä pyrkimys ehkäistä lapsen ja perheen ongelmia. Myös tärkeää on, että lastensuojelua toteutettaessa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. (Lastensuojelulaki 417/2007)

Lapsi ja perhe eivät ole lastensuojelun asiakkaita vielä palvelutarpeen arvioinnin ja lastensuojelun tarpeen selvittämisen aikana. Asiakkuus alkaa, jos asian vireille tulon jälkeen ryhdytään kiireellisiin lastensuojelun tukitoimiin, lapselle annetaan muita lastensuojelun palveluita ennen palvelutarpeen arvioinnin valmistumista tai jos arvioinnin perusteella todetaan, että lapsi tarvitsee lastensuojelulain mukaisia palveluita ja tukitoimia. (THL, 2019b)

Lastensuojelun keskeisin tehtävä on suojella ja tukea lapsia. Suomen perustuslaki ja kansainväliset ihmisoikeussopimukset määrittelevät lastensuojelutyön keskeisimmät arvot. (THL, n.d.a) Haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien asemaa ja oikeuksia turvaa julkinen valta. Lapset kuuluvat erityisen suojelun ja huolenpidon piiriin. Suojelemalla voidaan auttaa lasta selviytymään vaikeista tilanteista ja myös turvataan lasten ja aikuisten tasa-arvoinen asema yhteiskunnassa. (THL, n.d.a)

2.4 Avohuolto

Lastensuojelussa keskeisenä aatteena on lapsen vanhempien ja huoltajien tukeminen kasvatustehtävässään. Avohuollon tukitoimia pidetään ensisijaisina lapsen tilanteen tukemiseksi. Avohuollon tukitoimia suunniteltaessa on niiden kuitenkin oltava lapsen edun mukaisia ja sopivia, sekä riittäviä. Tukitoimia myös arvioidaan niitä toteuttaessa. Toisinaan avohuollon tukitoimet eivät ole lapsen kannalta riittäviä ja sosiaalityöntekijän tekemän harkinnan mukaan on lapsi otettava huostaan. (Lastensuojelulaki 417/2007) Avohuollon tukitoimien avulla pyritään vaikuttamaan positiivisella tavalla lapsen kehitykseen ja tukemaan vanhempaa kasvattajana. Tärkeää on myös yhteistyökyvykyys niin lapsen, kuin vanhempien tai huoltajien kanssa ja tukitoimista yhdessä keskusteleminen. Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijä tai muu lastensuojelun työntekijä tapaa lasta riittävän usein avohuoltoa toteuttaessa. Lapsen tapaamiseen ei tarvita huoltajan suostumusta. (Taskinen, 2012, ss. 69—70)

Lapsen ja perheen tilanteeseen sopivia tukimuotoja tulee järjestää niin, että lapsen tarpeet tulevat huomioituksi ja lapsen yksilöllinen tilanne. Lastensuojelutyössä käytetään monipuolisesti erilaisia tukitoimia, jotta lapselle ja perheelle voidaan suunnitella sopivin tukitoimien paketti yksilöllisesti. Avohuollon tukitoimia ovat esimerkiksi taloudellinen tukeminen lapsen harrastuksissa, perhekuntoutus, lapsen hoito- ja terapiapalveluiden järjestäminen ja tehostettu perhetyö. (THL, n.d.b)

2.5 Varhaiskasvatus ennaltaehkäisevänä palveluna

Lastensuojelulain mukaan ehkäisevän lastensuojelun tehtävänä on tukea lasten ja nuorten hyvinvointia ja edistää sitä. Ehkäisevässä lastensuojelutyössä lapsi ei ole lastensuojelun asiakas. Lapsen kasvun ja kehityksen turvaaminen sekä vanhemmuuden tukeminen on työn tarkoituksena ehkäisevässä lastensuojelutyössä. Peruspalveluissa annetaan tukea, kuten varhaiskasvatuksessa. Lasta ja vanhempia ja heidän arkeaan eri tilanteissa tukevat laadukkaat ja kaikille helposti saatavilla olevat palvelut. (Lastensuojelun keskusliitto, 2016)

Varhaiskasvatustalain asettamissa tavoitteissa on nostettu esille ehkäisevän lastensuojelun periaatteet. Näin ollen varhaiskasvatuksella ja lastensuojelulla on yhteinen päämäärää, joka on lapsen hyvinvoinnin edistäminen. Varhaiskasvatus toimii jo omassa tehtävässään ehkäisevänä lastensuojeluna. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on antaa lapsille taitoja ja valmiuksia sekä tasa-arvoiset mahdollisuudet elämään. (Lastensuojelun keskusliitto, 2016)

Varhaiskasvatuksen eräs keskeinen tehtävä on ennaltaehkäisevänä palveluna tunnistaa mahdollisimman varhain lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen liittyvät tuen tarpeet. Varhaiskasvatuksessa turvataan myös monialaisessa yhteistyössä lapselle hänen tarvitsemansa tuki. Lapsen hyvinvoinnin kannalta keskeistä on perheen merkitys, myös varhaiskasvatuksen tuki vanhemmuuteen koetaan arvokkaana. (Lastensuojelun keskusliitto, 2016)

Huhtasen (2004, s. 68) mukaan päivähoidon säilymistä osana sosiaalipalvelujärjestelmää on perusteltu sillä, että sosiaalitoimessa päivähoiton ajatellaan olevan kattava lasten ja perheiden palvelu, jossa kokonaisvaltainen näkemys lapsesta on päivähoiton ja muun sosiaalihuollon yhteistyön vahvuus. Lastensuojelullisen työn näkökulmasta päivähoito ja sen eri muodot nähdään keinona tukea perheitä kriisitilanteissa arjessa. Päivähoito on myös yksi lastensuojelun käyttämä avoimuuden tukimuoto, jolla voidaan myös ehkäistä ennalta ei-suotavaa kehitystä ja puuttua siihen jo varhain.

2.6 Lapsen hyvinvointi

YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen mukaan turvataan lapsen oikeus erityiseen suojeluun ja hoivaan sekä osallistumiseen ja vaikuttamiseen omilla asioissaan. Sopimus sisältää velvoitteen osoittamaan riittävät voimavarat lapsille tarkoitettuihin palveluihin ja perheiden tukemiseen. Sopimus kattaa lapsen elämää sekä kotona että kodin ulkopuolella päiväkodissa, koulussa, terveydenhuollossa ja kaikkialla muualla. Lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin varmistamiseen tähdätään sopimuksessa taatuilla oikeuksilla. Lapsia ovat sopimuksen mukaan alle 18-vuotiaat. (Aira ym., 2014, s. 7) Lasten hyvinvoinnin edistäminen on sekä lastensuojelussa että varhaiskasvatuksessa ensisijainen tavoite. Lapsen hyvinvoinnin tukeminen voisi toteutua entistäkin paremmin sujuvan yhteistyön kautta.

Lasten hyvinvointiin katsotaan vaikuttavan yhteiskunnalliset olosuhteet. Hyvinvoinnin tasoa voidaan tarkastella sen mukaan, miten paljon ihmisillä on käytössä tiettyjä resursseja ja miten ne yhteiskunnassa jakautuvat. Elinolot ovat siis ratkaisevassa asemassa, ei ainoastaan materiaallinen elintaso, vaan myös sosiaaliset olot ja kansalaisten tasa-arvo. Tärkeänä pidetään lapsen omaa arvioita elämänlaadustaan ja kokemuksia mm. onnellisuudestaan ja tyytyväisyydestään. Toisaalta ajatellaan, että hyvinvointi muodostuu yksilön omista kokemuksista. (OKM, 2011, ss. 26–27)

WHO:n terveystieteiden (1946) mukaan hyvinvoinnin määritelmässä kuvataan sen sisältävän kolme näkökulmaa: fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen, sekä lisäksi myös materiaallinen näkökulma. Minkkisen (2013) määritelmässä kuvataan, että hyvinvoinnin luonne on dynaaminen, koska varsinkin lapsilla hyvinvointi on jatkuvassa muutoksessa ja tilanteet elävät, esimerkiksi vaihtuvien elämäntilanteiden tai haasteiden vuoksi. Lasten hyvinvointi on prosessi, mutta se on myös seurausta erilaisista prosesseista. Hyvinvointiin vaikuttaa lapsen oma toiminta, saatavilla olevan tuen määrä ja suojelu, mutta myös yhteiskunnan rakenteet ja kulttuuri voivat vaikuttaa. (Aira ym., 2014, s. 8).

Lasten hyvinvoinnin ulottuvuudet on lapsiasiavaltuutetun julkaisussa (2014) jaettu kuuteen osa-alueeseen, jotka ovat materiaallinen elintaso, kasvu ympäristön turvallisuus, terveys, koulu, oppiminen, osallisuus, perhe & vapaa-aika sekä valtion ja kuntien tarjoamat tukipalvelut. (Aira ym., 2014, s. 11)

Vastuu lapsen hyvinvoinnista on ensisijaisesti kuitenkin lapsen vanhemmilla ja huoltajilla. Heidän velvollisuutenaan on vastata lapsen kasvatuksesta ja huolenpidosta. Heillä on oikeus myös yksin määrätä siitä, miten lapsen kasvatusta ja huolenpito järjestetään. Lastensuojelulaissa (417/2007) korostetaan, että yhteiskunnan on pyrittävä tukemaan vanhempia tässä tehtävässä ja tarjottava perheelle tarpeellista apua riittävän varhain.

2.7 Moniammatillinen yhteistyö

Isoherrasen (2005, s. 14) mukaan moniammatillinen yhteistyö sosiaali- ja terveysalan asiakastyössä on asiakkaan kokonaistilanteen huomioimiseen pyrkivää asiantuntijoiden

työskentelyä. Moniammatillisessa yhteistyössä tavoite asetetaan tapauskohtaisesti ja yhdessä pyritään muodostamaan tiimin yhteinen käsitys, siitä mitkä ovat tarpeellisia toimenpiteitä tai siitä, miten ongelma tulisi ratkaista. Asiakas voi olla myös mukana keskustelussa ja päätöksenteossa.

Huhtasen (2004, s. 85) määritelmässä perheiden ja lasten ongelmien kohtaaminen vaatii usein eri tahojen työntekijöiden yhteistyötä, sillä ongelmat voivat olla moninaisia. Moniammatillisessa yhteistyössä työntekijät hakevat perheen kanssa parasta mahdollista ratkaisua ja menettelytapaa haastavissa tilanteissa.

Lapsen edun arvioiminen on sosiaalityöntekijän tehtävä. Tällöin olisi erittäin tärkeää ja hyödyllistä saada tukea muilta asiantuntijoilta, jotka myös mahdollisesti tuntevat lapsen. Esimerkiksi neuvola, varhaiskasvatus, koulu, aikuissosiaalityö, lapsi- ja nuorisopsykiatria sekä nuorisotoimi ovat muita asiantuntijoita. Sosiaalityöntekijä voi tarpeen tullen pyytää apua muilta tahoilta, jotka auttavat mahdollisuuksiensa mukaan. (THL, 2019b)

Toimivassa moniammatillisuudessa on selkeä tarve ylittää olemassa olevat rajat. Näitä näkymättömiä rajoja ovat pitäytyminen omassa asiantuntijuudessa ja ammattiroolissa. Moniammatillisen ongelmanratkaisun edellytys on kuitenkin erilaisten ammattilaisten näkökulmien välinen dialogi. Dialogi merkitsee vuoropuhelua, jossa tulkitaan toisten tekoja suhteessa kokonaisuuteen ja suhteutetaan omia näkökulmia tähän kokonaisuuteen. Työryhmän työskentelyssä voidaan puhua rajoja ylittävästä asiantuntijuudesta, jolla tarkoitetaan sitä, että kukaan asiantuntija ei väitä omistavansa ainoaa oikeaa tietoa. (Huhtanen, 2004, s. 86)

Isoherranen (2012) tiivistää Kennyn (2002) määritelmää moniammatillisesta yhteistyöstä seuraavasti: ”Moniammatillisessa yhteistyössä eri ammattiryhmien tieto ja taito yhdistyvät laajalaiseksi ja kokonaisvaltaiseksi tiedoksi potilaan hoitoa koskevassa päätöksenteossa. Siinä korostuu eri ammattiryhmien sitoutuminen yhteistyöhön ja valmius työskennellä yli perinteisten organisaatorajojen, niin että potilas saisi parhaan mahdollisen hoidon.” Potilaan rooli kuvastaa tässä asiakkaan roolia.

3 Aikaisemmat tutkimukset

Aikaisemmiksi tutkimuksiksi valikoituivat kaksi opinnäytetyötä ja yksi kandidaatintutkielma.

Tutkimukset koskivat varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välistä yhteistyötä ja sen kehittämistä.

3.1 Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyön vahvistaminen

Latvalan ja Seppäsen (2015) opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia mahdollisuuksia vahvistaa varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välistä yhteistyötä. Tutkimusaineisto kerättiin varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun ammattilaisten yhteisinä ryhmähaastatteluina. He haastattelivat kymmenen varhaiskasvatuksen työntekijää, kaksi lastensuojelun sosiaalityöntekijää, kaksi päiväkodin johtajaa sekä yhden kaupungin palvelupäälliköistä. Aineiston analyysitapana he käyttivät aineistolähtöistä sisällönanalyysiä.

Tutkimuksen tuloksien mukaan varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyössä on kehitystarpeita, erityisesti varhaiskasvatuksen näkökulmasta. Tärkeänä kehitystarpeena nähtiin tiedottamisen haasteet lastensuojelusta varhaiskasvatuksen suuntaan. Varhaiskasvatuksen työntekijät halusivat lisätietoa esimerkiksi siitä, että lastensuojeluilmoitus on vastaanotettu ja miten lastensuojelu jatkossa työskentelee perheen kanssa (Latvala & Seppänen, 2015, s. 34). Tutkimuksen tuloksien mukaan varhaiskasvatuksen toivottiin ottavan nykyistä matalammalla kynnyksellä yhteyttä lastensuojeluun, mikäli huoli lapsesta herää. Toisaalta lastensuojelun puolelta toivottiin, että varhaiskasvatuksen henkilöstö ohjaisi aktiivisemmin perheitä peruspalveluiden piiriin varhaisessa vaiheessa. Tutkimuksen tuloksista nousi esiin, että varhaiskasvatuksessa henkilöstö kaipaisi enemmän tietoa peruspalveluista. Ilmeni, että lastensuojelun toimintakäytänteistä oli tiedotettu heikosti varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatus kaipasi lisätietoa esimerkiksi lastensuojeluprosessista, avohuollon tukitoimista ja lastensuojeluilmoituksen tekemisestä. (Latvala & Seppänen, 2015)

3.2 Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välinen yhteistyö

Vilenin (2019) kandidaatintutkielman tarkoituksena oli selvittää, että miten varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyö ilmenee, sekä miten yhteistyötä voitaisiin kehittää. Tutkimustehtäväksi Vilen asetti kysymyksen ”Miten varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyö ja yhteistyön kehittämiskohteet ilmenevät?”. Tutkielman hän toteutti kirjallisuuskatsauksena.

Tutkimuksessa kävi ilmi, että varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyö nähdään haastavana toteuttaa monien syiden takia. Varhaiskasvatuksessa ja lastensuojelussa työkalut, tiedon jakamisen käytännöt, sekä työn sisällöt ovat erilaisia. Tämä aiheuttaa haasteita yhteistyön toteutumiselle. Varhaiskasvattajat kokivat yhteistyön haasteelliseksi, esimerkiksi sen vuoksi, että pelätään lapsen vanhempien reaktiota lastensuojeluilmoitukseen. Päiväkodissa työntekijät eivät halua vaarantaa hyviä vuorovaikutussuhteita lapsen vanhempiin, sillä heidän kanssaan ollaan paljon tekemisissä. Tämän myötä voi käydä niin, että yhteistyötä lastensuojelun kanssa ei pääse kunnolla kehittämään. (Vilen, 2019, s. 30) Tutkimuksen mukaan koettiin, että yhteistyölle ei muodostu jatkuvuutta, koska lastensuojelun työntekijät vaihtuvat usein ja heillä on liian suuri työmäärä. Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyötä pidetään lapsen edun kannalta merkittävänä haasteista huolimatta. (Vilen, 2019, s. 30)

Tutkimuksen myötä esiin nousi toiveita ja kehittämisideoita lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyöhön. Tulosten perusteella toivottiin lasta koskevan huolen jakamista moniammatillisesti työntekijöiden kesken, vastavuoroista kumppanuutta sekä selkeää työnjakoa. Tutkimuksen tulosten mukaan varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyö koettiin tärkeänä, vaikka sen toteuttaminen käytännössä on haastavaa. (Vilen, 2019, s. 31)

3.3 Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyö

Pulkkisen ja Rauhasen (2017) opinnäytetyössä tarkoituksena oli selvittää varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyön nykytilaa keskisuomalaisessa keskisuudessa kaupungissa. Tavoitteena heillä oli kartoittaa yhteistyön sujuvuutta, haasteita, toteutusta ja kehittämiskohteita.

Tutkimusaineiston he keräsivät Webropol-kyselyllä. Kyselyyn vastasi 18 varhaiskasvatuksen ja 7

lastensuojelun avohuollon työntekijää. Tutkimustuloksien mukaan enemmistö työntekijöistä oli sitä mieltä, että yhteistyötä on ollut riittävästi lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välillä, silti yli puolet kokivat yhteistyössä olevan haasteita. Tutkimustuloksien mukaan kehittämistarpeita on edelleen runsaasti, vaikkakin yhteistyötä on yritetty kehittää.

Yhteistyötä hankaloittaviksi tekijöiksi nousi ajanpuute ja kiire, jotka koettiin vaikuttavan yhteistyön toteuttamiseen negatiivisesti. Yhteistyön kannalta haastavaksi koettiin lastensuojelutyöntekijöiden nopea vaihtuvuus ja työntekijöiden resurssien puutteet. Tutkimuksen mukaan lastensuojelun työntekijät kokevat varhaiskasvatuksen työntekijöiden vanhentuneiden käsitysten ja oletusten vaikeuttavan työntekijöiden välistä vuorovaikutusta. Vaitiolovelvollisuuden koettiin haastavan avoimuutta yhteistyössä. Pulkkinen ja Rauhanen tiivistävät kehittämistarvetta olevan säännöllisten tapaamisten järjestämisessä varhaiskasvatusten ja lastensuojelun työntekijöiden välillä ja kehittämistyöhön sitoutumisessa. (Pulkkinen & Rauhanen, 2017, s. 38)

4 Tutkimuksen tavoite ja toteutus

Opinnäytetyöni tavoitteena oli saada esille sähköisen kyselyn avulla työntekijöiden näkemyksiä lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyön nykytilasta sekä alan työntekijöiltä itseltään kumpuavia konkreettisia kehitysehdotuksia lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyön edistämiseksi. Tavoitteena oli myös saada konkreettisia kehitysehdotuksia varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyön tukemiseksi. Tutkimus toteutettiin sähköisellä kyselylomakkeella.

4.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Tutkimustehtäväni opinnäytetyössä oli saada esiin varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun työntekijöiden näkemyksiä yhteistyön nykytilasta sekä ideoita sen kehittämiseen.

Tutkimuskysymyksiksi valikoitui ”Millaista on lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välinen yhteistyö?” ja ”Millaista on hyvä lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välinen yhteistyö?” sekä ”Miten lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyötä voitaisiin kehittää toimivammaksi?” Näihin kysymyksiin halusin opinnäytetyölläni löytää vastauksia.

4.2 Laadullinen tutkimus

Opinnäytetyöni toteutin laadullisena tutkimuksena. Laadullisen tutkimuksen yleisimmät aineistonkeruumenetelmät ovat kysely, haastattelu, havainnointi ja dokumentteihin perustuva tieto (Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 71).

Laadullisella tutkimuksella pyritään samaan ymmärrys ilmiöstä eli vastaus kysymykseen ”Mistä tässä on kyse?” (Kananen, 2017, s. 32). Valitsin laadullisen tutkimuksen, koska tavoitteenani oli tutkia lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välistä yhteistyötä ja sen kehittämistä. Ilmiö on ollut vuosia sama, että lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välillä yhteistyö on ollut haastavaa. Kananen (2017) mukaan laadullinen tutkimus tarjoaa mahdollisuuden saada ilmiöstä syvälinen näkemys. Laadullinen tutkimus osoittautui minulle sopivimmaksi tutkimusmenetelmäksi, koska tavoitteenani on saada esille työntekijöiden omia näkemyksiä ja kehitysideoita ja saada tutkittavasta kohteesta mahdollisimman syvälinen näkemys.

Laadullisessa tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita merkityksistä eli siitä, kuinka ihmiset kokevat ja näkevät reaalimaailman (Kananen, 2017, s. 36). Laadulliseksi tutkimukseksi opinnäytetyöni tekee se, että tarkastelen tutkimuksessani työntekijöiden näkemyksiä reaalimaailmasta: lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyön tilasta. Tutkimuksessa olen kiinnostunut työntekijöiden omakohtaisista näkemyksistä ja henkilökohtaisista kokemuksista. Minua kiinnosti saada esiin alalla työskentelevien ammattilaisten näkemys aiheesta ja saada heidän äänensä kuuluviin kehittämistarpeista.

4.3 Aineistonhankinta kyselylomakkeella

Tutkimuksen päätin toteuttaa kyselylomakkeella, joka sisälsi avoimia kysymyksiä.

Aineistonkeruumenetelmäksi valikoitui kyselylomake osaltaan vallitsevan COVID19-pandemian aiheuttaman poikkeustilan vuoksi. Sähköinen kyselylomake oli helppo ja käytännöllinen menetelmä, sillä jokainen vastaaja pystyi vastaamaan kyselyyn itsevalitsemana ajankohtana ilman kontaktia ja tartuntariskiä.

Avoimet kysymykset tuottavat enemmän laajempaa tietoa ja ymmärrystä kuin suljetut kysymykset. Suljettuihin kysymyksiin on helppo vastata hyvin lyhyesti. (Kananen, 2017, s. 79)

Tavoitteenani oli tehdä kyselyyn avoimia kysymyksiä, jotta tuloksena saisin haastateltavilta heidän omia näkemyksiään ja kokemuksiaan yhteistyöstä. Avoimilla kysymyksillä pyrin saamaan laajempaa näkökulmaa ilman rajattuja vastausvaihtoehtoja

Haastattelu voidaan toteuttaa henkilökohtaisesti käyttämällä tiedonkeruuvälineenä kyselylomaketta. Kysely voidaan toteuttaa myös verkko -tai postikyselyinä. (Kananen, 2017, s. 73)

Kyselylomakkeen kohdistin tutkimuksen kohteena olevan kaupungin lastensuojelun avohuollon työntekijöille ja kolmeen varhaiskasvatuksen yksikköön, jotka oli ennalta sovittu. Kyselyt toteutin Webropol -lomakkeella netissä, joiden linkin lähetin kyselyyn osallistuville. Lomakepohja löytyy liitteenä opinnäytetyön lopusta (Liite 2). Kyselyitä lähetin 9 kappaletta, ja vastauksia kyselyyni sain 9 kappaletta.

4.4 Aineiston analyysi

Valitsin aineiston analyysitavaksi teemoittelun. Teemoittelu on laadullisen analyysin perusmenetelmä, jossa tutkimusaineistosta pyritään hahmottamaan keskeisiä aihepiirejä eli teemoja. Teemoiksi voidaan hahmottaa sellaisia aiheita, jotka toistuvat aineistossa muodossa tai toisessa. Teemoittelu analyysimenetelmänä etenee teemojen muodostamisesta niiden yksityiskohtaisempaan tarkasteluun. (Jyväskylän yliopisto, 2016) Teemoittelusta voidaan siirtyä tarkempaan teemojen tarkasteluun ja luokitteluun. Teemoittelun avulla sain hyvin yhdistettyä saman aihepiirin vastauksia asiakokonaisuuksiksi.

Valitsin teemoittelun, koska ajattelin että se sopisi analyysimenetelmäksi parhaiten kyselylomakkeella hankitun aineiston analysoimiseen. Teemoittelun valitsemiseen myös vaikutti se, että aineistoa lukiessani tietyt teemat nousivat siitä esiin, jolloin teemoittelu oli sopivin tapa lähteä aineistoa tarkemmin analysoimaan. Teemoittelun avulla aineistosta lähdetään etsimään eri teemojen alle samaa aihetta koskevia ilmaisuja ja tapahtumia. Tämän jälkeen on mahdollista vertailla eri teemojen esiintymisen laajuutta suhteessa toisiin. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, ss. 96—97)

Kyselylomakkeella hankittu aineisto tulostettiin, ja siitä lähdettiin etsimään siitä nousevia teemoja. Kyselyn kysymyksistä nousseita teemoja hyödynnettiin myös teemoittelussa. Aineistoa lukemalla ja koodaamalla on etsitty yhtenäisiä kohtia aineistosta ja löydetty yläteemat. Teemat luokiteltiin ja laskettiin tiettyjen teemojen alle menevät maininnat aineistossa lukumäärällisesti. Yläteemat jakautuivat vielä alateemoihin (Taulukko 1). Kanasen (2017) mukaan koodauksessa tutkitaan tekstimassaa ja erotetaan tutkimuskysymyksiä katsoen oleellinen eli tekstiä tiivistetään. Tämän jälkeen on aineiston luokittelu, jossa samaa tarkoittavat ilmaisut ja ilmiöt laitetaan saman luokan alle.

Alla taulukko teemoittelun ja koodauksen jälkeen aineistosta nousseista ylä- ja alateemoista sekä niiden lukumääristä aineistossa. Yläteemat jaettiin vielä alateemoihin ja teemoja vertailtiin toisiinsa sen mukaan, miten usein ne esiintyivät aineistossa (Taulukko 1).

Taulukko 1. Aineistossa esiintyvät teemat

Yläteemat	Alateemat	Maininnat aineistossa
Kokemus yhteistyöstä	Vaihtelevaa	8
	Haastavaa	5
	Toimivaa	4
Yhteistyön kehitys vuosien kuluessa	Lastensuojelun tarve on kasvanut	4
	Yhteistyötä on enemmän	3
	Tavoitettavuus heikkoa	1
Toimiva yhteistyö	Avoimuus	11
	Yhteiset tavoitteet	10
	Luottamus	5
	Tavoitettavuus	5
	Selkeät roolit, sovitut käytännöt	4
Kehittämiskeinot	Yhteiset palaverit	12
	Palveluista tiedottaminen	3
	Matalan kynnyksen palvelu	2

4.5 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tässä luvussa tarkastelen eettisyyttä ja tulosten luotettavuutta yleisesti sekä opinnäytetyössäni. Tutkimuksessani otin huomioon luottamuksellisuuden. Opinnäytetyöhön osallistuneiden nimiä tai muita tietoja ei tule esiin tässä opinnäytetyössä. Jokainen opinnäytetyökyselyn täyttänyt antoi luvan heidän vastauksiensa käyttämiseen tässä opinnäytetyössä tutkimustarkoitukseen.

Kyselyyn osallistuneille kerrottiin liitekirjeessä (Liite 1) jo ennen kyselyyn osallistumista, että kyseessä on opinnäytetyö. Osallistujille kerrottiin myös, kuinka vastauksia tullaan käsittelemään luottamuksellisesti anonymiteetti suojaten ja että aineisto tullaan hävittämään myöhemmin. Kyselyyn osallistujat osallistuivat tutkimukseen vapaaehtoisesti.

Eettinen perusta on ihmisoikeuksissa, kun tehdään ihmisiin kohdistuvaa tutkimusta. Tutkimukseen osallistuvilla kerrotaan mikä on tutkimuksen tavoite, mitä menetelmiä käytetään ja mahdolliset riskit. Osallistujille kerrotaan mitä tutkitaan ja tutkimukseen osallistumisen tulisi aina olla vapaaehtoista. Osallistujien oikeudet turvataan, eikä heidän identiteettinsä saa paljastua tutkimusraportissa. Tutkimuksella hankittuja tietoja ei saa luovuttaa ulkopuoliselle tai käyttää muuhun kuin ennalta sovittuun tarkoitukseen. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 131)

Opinnäytetyössäni käytin useita suoria lainauksia aineistosta, jotta tutkimukseen osallistuneiden oma ääni tulisi selvästi esiin. Tämä takaa myös objektiivisuuden.

5 Tutkimustulokset

Tutkimukseeni osallistuneiden vastaajien keskimääräinen työkokemus alalta vuosina oli 18 vuotta, ja kaikki työskentelivät tällä hetkellä tutkimuskohteena olevan kaupungin alueella. Kyselyyn vastasi 3 lastentarhanopettajaa, 1 varhaiskasvatuksen erityisopettaja, 2 sosiaalityöntekijää, 2 sosiaaliohjaajaa ja 1 perheohjaaja. Otanta oli siis monipuolinen.

Tutkimusaineistosta nousi yläteemoina seuraavat: kokemukset yhteistyöstä, yhteistyön kehitys vuosien kuluessa, toimiva yhteistyö, kehittämiskeinot. Seuraavissa alaluvuissa avaan tarkemmin saamiani tuloksia.

5.1 Kokemus yhteistyöstä

Kyselyn vastauksissa kävi ilmi, että lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyön sujuvuus koettiin eniten vaihtelevana. Työntekijät kuvasivat vaihtelevuuden tarkoittavan sitä, että yhteistyö on työntekijäkohtaisesti vaihtelevaa. Työntekijöiden kykyä moniammatilliseen yhteistyöhön pidettiin vaihtelevana. Vastauksissa ilmenee myös yhteistyön vaihtelevuuden johtuvan työntekijöiden ennakkoluuloista toista organisaatiota kohtaan, epäselvistä rooleista yhteistyössä, vuorovaikutuksen jännitteistä ja epätietoisuudesta toisen ammattikunnan toimintakentästä.

Tavoitettavuus ja vaihtuvuus ajoittain hankaloittaa, mutta mielestäni on hyvä tahtotila tehdä yhteistyötä.

Työntekijästä riippuvaiseksi. Yhteistyötä kyllä tehdään, mutta riippuu paljonkin työntekijöistä kulkeeko tieto riittävästi.

Yhteistyö lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välillä koettiin paikoitellen haastavaksi.

Varhaiskasvatuksen puolelta koettiin tiedonkulun olevan yksipuolista varhaiskasvatuksesta lastensuojeluun päin. Varhaiskasvatuksen puolelta oltiin välillä huolestuneita lapsen tilanteesta ja siitä, miten asiat kotona ovat. Varhaiskasvatuksesta toivottiin myös, että lastensuojelu olisi näkyvämmiin esillä ja ennaltaehkäisevää näkökulmaa tuotaisiin enemmän esille. Tutkittavat kertoivat myös työntekijöiden huonosta saavutettavuudesta, erityisesti lastensuojelun puolella. Työntekijät kokivat lastensuojelun työntekijöiden vaihtuvuuden ja saavutettavuuden luovan haasteita yhteistyölle.

Täällä eletään välillä epätietoisuudessa, kuinka asiat lopulta ovatkaan. Onko tukea tarpeeksi kotona.

Pulmana on lastensuojelun henkilöstön vaitiolovelvoite, usein yhteistyö pääsee käyntiin vasta, kun varhaiskasvatuksesta tehdään ilmoitus.

Toimivana yhteistyössä lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välillä pidettiin toimivien käytäntöjen olemassaoloa, kuten palvelutarpeen arviointi. Lisäksi tutkittavat varhaiskasvatuksen puolelta kokivat, että lastensuojelussa on suhtauduttu heidän huoliinsa riittävän vakavasti ja on saatu konkreettista käytännön apua haastavissa tilanteissa.

Koen sen erittäin hyväksi: työntekijät ymmärtävät huoleni ja suhtautuvat siihen vakavasti.

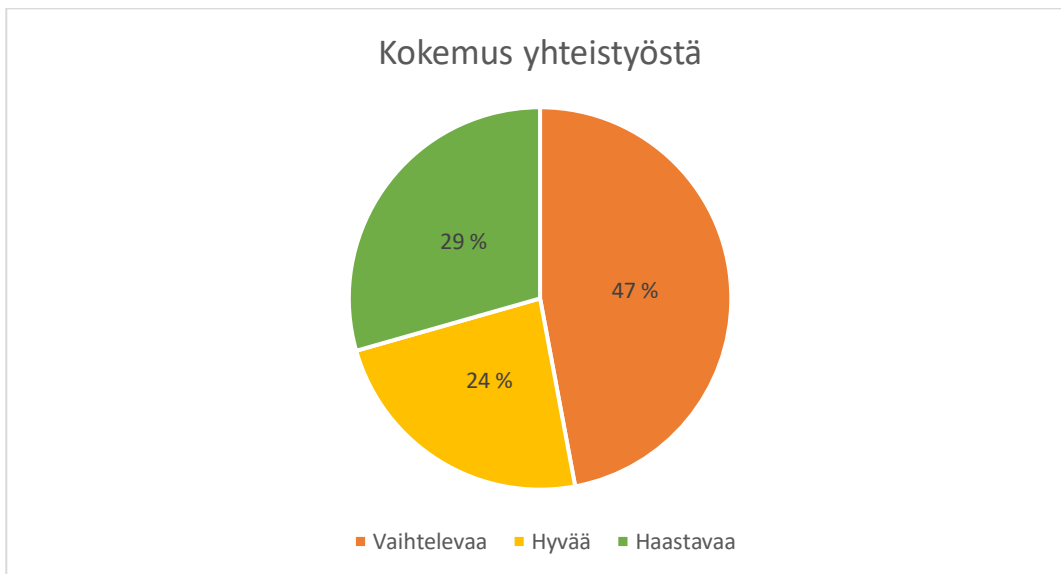
Työntekijöiden kokemusten mukaan yhteistyötä on tehty yleisimmin huolitapauksissa, esimerkiksi kun lapsi on oireillut tai lapsen tarpeita on laiminlyöty. Yhteistyötä on tehty lastensuojelun asiakkuuksissa tai siinä tapauksessa, että lapsen päivähoitopaikka on haettu avohuollon tukitoimena.

On pidetty verkostopalavereja lapsen hyväksi ja tehty lastensuojeluilmoituksia, kun huoli lapsesta on herännyt.

Yhteistyötä tehdään lastensuojeluilmoituksiin tai konsultaatioon liittyen.

Tutkimustulosten perusteella kokemus yhteistyöstä koettiin pääosin vaihtelevana kuten kuvasta 1 havaitaan. Toiseksi eniten yhteistyö koettiin haastavana ja vähiten se koettiin hyvänä. Kuvio perustuu kyselyaineistoon.

Kuva 1. Kokemus yhteistyöstä

5.2 Yhteistyön kehitys vuosien aikana

Kyselyyn vastanneiden kokemusten mukaan lastensuojelun työntekijöille on yhä suurempi tarve, minkä myötä heidän tavoitettavuutensa on heikompaa. Vastauksista kävi myös ilmi, että lastensuojelun asiakasperheiden määrän koettiin lisääntyneen. Yhteistyötä tarvittaisiin enemmän.

Lastensuojeluilmoituksia tehdään enemmän kuin alkuvuosina päiväkodista.

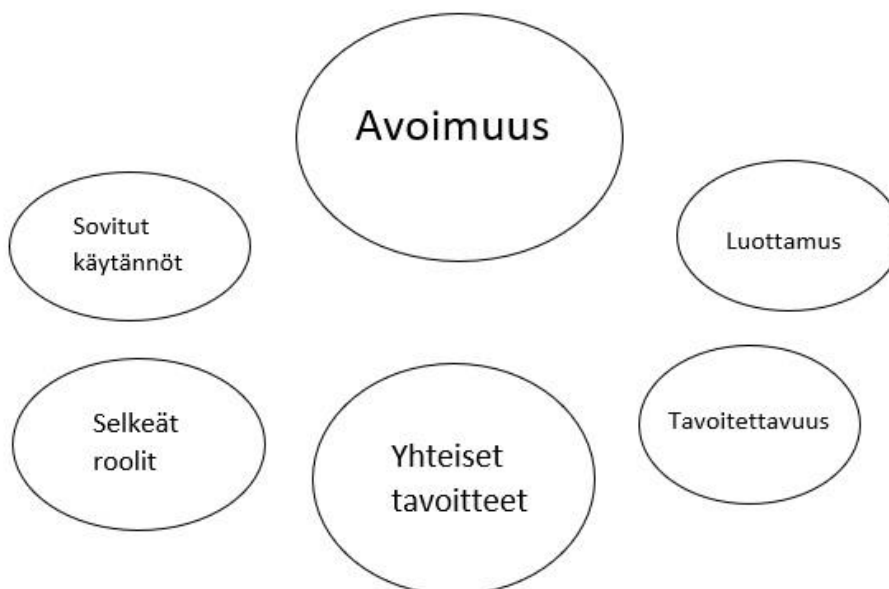
Kokemukseni mukaan lastensuojelun asiakasperheitä on tullut lisää.

Toisaalta yhteistyön lisätarpeen ohella varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun toimijoilla koettiin kuitenkin olevan enemmän yhteistyötä kuin aikaisemmin. Vastaajat kokivat muutoksen olevan positiivista ja suunnan olevan parempi tänä päivänä. Lastensuojelun puolella päiväkotinähtiin ennaltaehkäisevänä palveluna.

5.3 Toimiva yhteistyö

Vastauksista löytyi aineiston analyysin avulla toimivan yhteistyön avaimia: Avoimuus, selkeät roolit yhteistyössä, tavoitettavuus, luottamus, yhteiset tavoitteet ja yhteisesti sovitut käytännöt. Avoimuus tuli aineistossa eniten esille. Toiseksi eniten esiin nousi yhteiset tavoitteet ja suunnitelmallisuus. Kuvassa 2 on esitetty aineistosta nousseet yhteistyön avaimet.

Kuva 2. Toimivan yhteistyön avaimet

Hyvänä toimintatapana varhaiskasvatuksesta koettiin lastensuojelun palveluista tiedottaminen varhaiskasvatukseen päin. Tämä myös on avoimen vuorovaikutuksen muoto. Tavoitettavuus koettiin tärkeänä sujuvan vuorovaikutuksen kannalta. Tutkimustulosten mukaan pidettiin tärkeänä, että yhteydenottoihin vastataan nopeasti, ettei lapsen tilanne ehdi pahentua ja että siihen päästään mahdollisimman aikaisin tarttumaan.

Konkreettisesti hyvän yhteistyön tekemiseen kuuluu mielestäni se, että yhteydenpito on säännöllistä, sujuvaa ja nopeaakin tarpeen niin vaatiessa.

Ajattelen toimivan yhteistyön olevan sellaista, jossa voidaan asettua lapsen asian äärelle ja pohtia miten lapsen arkea tuetaan parhaalla mahdollisella tavalla.

Yhteistyön tekemisen keskiössä tulee olla perhe ja lapsi.

Yhteistyön muodoista vastauksissa korostuivat yhteiset palaverit, joita pidettiin toimivimpana yhteistyön muotona. Aineiston perusteella toivottiin myös vierailuja ja yhteisiä tapaamisia yhteistyön osapuolten kesken. Tutkimuksen tuloksissa tuli esiin toiveita kasvot tutuksi -periaatteen noudattamisesta. Koettiin, että kun lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen henkilöstö tulisi toisilleen tutuksi, olisi yhteydenottokynnyskin matalampi.

Hyvä työtapa on ollut, että lastensuojelun työntekijät tulevat esim. kerran kaudessa kertomaan käytänteistään henkilökunnalle ja samalla voimme kysyä neuvoja ja konsultoida anonyymisti

Keskinäinen luottamus ja avoimet keskusteluyhteydet ovat eduksi.

Parhaimmillaan erittäin hyvin toimivaa, toistensa ammattitaitoa ja osaamista kunnioittavaa, moniammatillista yhteistyötä perheen parhaaksi.

Yhteistyöltä toivottiin myös selkeää vastuunjako osapuolten kesken ja yhdessä luotujen tavoitteiden toteuttamista suunnitelmallisesti. Tutkimukseen osallistuneiden mielestä yhteistyön alussa olisi hyvä sopia yhteiset pelisäännöt, jotta kaikki tietäisivät, kuinka toimitaan ja miten päästään yhteiseen tavoitteeseen. Tärkeinä asioina pidettiin avointa vuorovaikutusta ja luottamusta, sekä toisten ammattitaitoa kunnioittavaa tiimityöskentelyä.

5.4 Kehittämisideat

Kehittämisideoista lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyölle kysyttäessä hyvinä vaihtoehtoina pidettiin yhteisiä tapaamisia, tiedonkulun mallien kehittämistä, yhteistä toimintaa työntekijöiden välillä, koulutuksia ja vierailuja.

Tulee luoda ja ottaa käyttöön monialaisen yhteistyön malli, joka sisältää säännöllisiä yhteisiä tapaamisia lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen toimijoitten kesken.

Kehitysideoista aineiston pohjalta nousi idea monialaisen yhteistyömallin käyttöön ottamisesta. Yhteistyömallissa lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen henkilöstö tapaisivat säännöllisesti ja keskusteltaisiin lapsen asioista. Tämä malli toisi tiiviin luottamussuhteen tahojen välille.

Vastauksista ilmeni myös toiveet yhteisistä hankkeista tai muusta toiminnasta, jotka toisivat lastensuojelua näkyvämmäksi varhaiskasvatukselle. Varhaiskasvatuksesta koettiin, että tieto lastensuojelun palveluista heillä oli vähäistä.

Aikaisemmin perhetyöhankkeet tms. tekivät lastensuojelun näkyvämmäksi kentällä ja juurikin ennaltaehkäisevänkin näkökulman. Sitä nykypäivänä kaipailen.

Lastensuojelun palveluista on hyvä aktiivisesti tiedottaa päivähoidon kentälle. Samoin hyvä työtapana on ollut, että lastensuojelun työntekijät tulevat esim. kerran kaudessa kertomaan käytänteistään henkilökunnalle ja samalla voimme kysyä neuvoja ja konsultoida anonyymisti.

Varhaiskasvatukseen toivottiin myös jonkinlaista matalankynnyksen palvelua, jonka avulla lastensuojelusta tehtäisiin perheille helpommin lähestyttävä palvelu. Ehdotettiin, että lastensuojelusta työntekijä voisi olla varhaiskasvatuksessa tavattavissa toisinaan. Tämän idean myötä lastensuojelusta voisi tulla perheille helpommin lähestyttävä palvelu ja yhteydenottokynnys huolitapauksissa madaltuisi varmastikin.

Olisi ehkä hyvä, jos ls-työntekijä joskus tarjoaisi matalan kynnyksen tukea perheille olemalla päiväkodissa tavattavissa vanhemmille esim. kerran kuukaudessa. Silloin vanhempi voisi lasta hakiessa käväistä työntekijän luona

Lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen henkilökunta toivoi eniten yhteisten tapaamisten lisäämistä näiden kahden tahon välillä. Koettiin, että eri tahojen näkökulmien jakamisesta olisi hyötyä kaikille ja molemminpuolinen luottamus ja tieto syvenisi. Kyselyyn vastaajat toivoivat myös yhteistyön

osapuolten esittäytymistä toisilleen ”kasvot tutuksi” -periaatteella, jolloin yhteydenottokynnys madaltuisi.

6 Johtopäätökset

Tässä luvussa kiteytän tutkimuksen tuloksista vedetyt johtopäätökset ja vertaan niitä teoreettiseen viitekehykseen. Tutkimuksessa saatiin samansuuntaisia tuloksia kuin Latvalan ja Seppäsen (2015) opinnäytetyössä.

Tutkimustulosten mukaan varhaiskasvatuksen puolelta toivottaisiin enemmän tietoa lastensuojelun palveluista. Sama ilmeni Latvalan ja Seppäsen (2015) tutkimuksessa. Varhaiskasvatuksessa ei aina olla tietoisia lastensuojelun prosesseista ja käytänteistä. Varhaiskasvatuksessa kaivataan myös selkeämpiä ohjeita lastensuojelullisissa tilanteissa toimimiseen. Varhaiskasvatuksessa kaivattaisiin tietoa lastensuojelun palveluista ja toivottiin, että lastensuojelun henkilöstö voisi käydä esittelemässä työtään ja kertomassa tarkemmin lastensuojelusta.

Varhaiskasvatuksesta jäätiin kaipaamaan tietoa, miten lastensuojelussa on toimittu lapsen tilanteen hyväksi, ettei heidän tarvitsisi kantaa huolta lapsesta. Lastensuojelu ei useissa tapauksissa saa antaa varhaiskasvatukselle tietojaan lapsesta, vaikka varhaiskasvatuksella on velvollisuus antaa tietoa lastensuojeluun (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/ 2000 § 15). Lastensuojelun on noudatettava omia vaitiolovelvollisuuksiaan, vaikkakin jos varhaiskasvatuksessa tiedettäisiin lapsen tilanteesta osattaisiin se paremmin huomioida.

Tuloksissa ilmeni lastensuojelun henkilöstön kertomana, että jotkut lastensuojelun asiakkuudessa olevat vanhemmat ovat kokeneet saaneensa epätasa-arvoista kohtelua varhaiskasvatuksessa suhteessa muihin lapsiin/ vanhempain. Tämä on valitettavaa, sillä mitä aikaisemmin huolenaiheita tuodaan keskusteluun vanhempien ja lastensuojelun työntekijöiden kanssa, sitä paremmin lapsen asiat etenevät ja niihin päästään ajoissa puuttumaan. Lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välit näyttävät siis paikoin jännitteisinä. Ennakkoluuloja on edelleen osapuolten välillä.

Varhaiskasvatuslain 540/2018 § 3 mukaan varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää

yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa turvaamalla kaikille lapsille yhtäläiset mahdollisuudet kasvuun ja kehitykseen. Viitaten tähän, lasta ei saa syrjiä tai häntä ei saa kohdella epätasa-arvoisesti asemansa takia.

Tutkimukseen osallistuneiden mukaan yhteistyön kehittämiseksi vuorovaikutuksen tulisi olla avointa ja yhteistyön osapuolilla selkeät roolit yhteistyössä. Tavoitettavuutta pidettiin tärkeänä sujuvan yhteistyön kannalta. Eniten toivottiin yhteisiä palavereja, koulutuksia, vierailuja. Huhtasen (2004) määritelmän mukaan eri työntekijöiden välisellä yhteistyöllä voidaan parhaiten vastata perheiden ja lasten monimuotoisiin ongelmiin. Eri tahojen työntekijät toimivat tiimissä ja etsivät yhdessä ratkaisuja ja keinoja haastaviin tilanteisiin.

Huhtasen (2004) mukaan moniammatillisen ongelmanratkaisun edellytys on kuitenkin erilaisten ammattilaisten näkökulmien välinen dialogi. Usein dialogi edellyttääkin saman pöydän ääreen istumista ja asioista keskustelua avoimesti. Niinpä varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun työntekijöiden väliset tapaamiset ja palaverit olisivatkin hyvä idea.

Tutkimuksen tuloksissa näkyi, että vastaajien kokemuksen mukaan lastensuojeluilmoituksia tehdään nykyään enemmän ja lastensuojelun asiakasmäärät ovat kasvussa, mikä pitääkin paikkaansa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan (2020). Yhteistyötäkin tulisi siis olla enemmän. Varhaiskasvatuksesta toivottiin kasvattajien osallistamista enemmän perheen auttamiseen yhteistoiminnallisesti. Tähän tulisi keksiä uusia menetelmiä.

7 Pohdinta

Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyötä ja sen kehittämistä työntekijöiden näkökulmasta. Tässä luvussa pohdin tutkimuksesta saatuja tuloksia ja niistä tehtyjä johtopäätöksiä.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyö koettiin työntekijästä riippuvaiseksi ja hyvin vaihtelevaksi. Tahojen välillä on yhteistyötä; toisinaan se on sujuvaa ja toisinaan haastavaa. Yhteistyötä ei linjaa erityisesti mikään taho tai laki, joka osaltaan

selittää yhteistyön vaihtelevuutta. Lisäksi jokainen kaupunki on luonut oman yhteistyötapaansa lapsi- ja perhepalveluille.

Keskeisimpänä tuloksena tutkimuksesta ilmeni selkeästi, että yhteistyötä tarvitaan kasvaneiden lastensuojelun asiakasmäärien takia. Parhaimmaksi muodoksi tähän koettiin yhteiset moniammatilliset palaverit varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välillä. Yhteistyöhön tulisi panostaa enemmän kuin nykyisin tehdään, sillä sekä varhaiskasvatus että lastensuojelu työskentelevät lapsen etu edellä. Tarve lastensuojelun palveluille on kasvanut ja haasteet ovat yhä moninaisempia, joten yhteistyötä lapsi- ja perhepalveluiden välillä tarvitaan. Yhteistyön kehittämisen näkökulmasta olisi tärkeää, että lastensuojelu ja varhaiskasvatus kommunikoisivat keskenään sujuvasti.

Avoimuus koettiin tutkimuksen perusteella avainasiaksi toimivassa yhteistyössä. Avoin keskustelu lapsen tilanteesta varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välillä olisikin lapsen edun mukaista. Mitä enemmän varhaiskasvatuksessa tiedetään lapsen tilanteesta, sitä paremmin hänen tarpeisiinsa voidaan vastata. Tietoa tulisi jakaa avoimemmin ja sujuvammin, mitä haastaa lastensuojelun vaihtolovelvoite, joka ilmeni myös aineistossa. Perhetyö koettiin helpommin lähestyttävänä kuin lastensuojelu. Perhetyö saattaakin toimia lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välimaastossa tiedonvälittäjänä. Aineistosta nousi toive matalankynnyksen lastensuojelun palvelusta varhaiskasvatukseen, mikä vaikuttaa toimivalta ehdotukselta. Varhaiskasvatuksesta toivottiin, että lastensuojelun ammattilainen olisi tiettyä aikana päiväkodissa sekä työntekijöiden että vanhempien käytettävissä. Tässä tulee kuitenkin ottaa huomioon lastensuojelun työntekijöiden työtilanne ja resurssit.

Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyössä on siis vielä kehitettävää, jotta se vastaisi paremmin tarpeeseen. Moniammatillista yhteistyötä näiden tahojen välillä tulisi lisätä ja keskinäistä vuoropuhelua lapsen asioissa.

Opinnäytetyön tekeminen oli mielenkiintoista, koska aihe oli kiinnostava ja ajankohtainen. Teoriaa kirjoittaessani ja aikaisempia tutkimuksia aiheesta lukiessani opin teemasta paljon. Koen, että tutkimuksen tekeminen kehitti myös ammatillisuuttani, koska sain perehtyä hyvin aiheeseen ja

opinnäytetyöprosessi oli itsessään opettavainen. Toivon, että tutkimuksessa tuotettua tietoa työelämä voisi hyödyntää työssään ja yhteistyön kehittäessä varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välillä.

Lähteet

- Aira T., Hämylä, R., Kannas, L., Aula, M-K., Harju-Kivinen, R. (2014). Lasten hyvinvoinnintila kansallisten indikaattoreiden kuvaamana. *Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisuja 2014:4*. <https://lapsiasia.fi/documents/25250457/38754461/Lasten+hyvinvoinnin+tila+kansallisten+indikaattoreiden+kuvaamana.+Vuosikirjan+2014+taustaraportti.pdf/fa6cf958-4652-7d7c-1988-8893aaa4c4f6/Lasten+hyvinvoinnin+tila+kansallisten+indikaattoreiden+kuvaamana.+Vuosi+kirjan+2014+taustaraportti.pdf?t=1601451311620>
- Latvala, E. & Seppänen, E-K. (2015). *Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyön vahvistaminen*. [opinnäytetyö, Hämeen ammattikorkeakoulu]. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/87432/Latvala_Elina_Seppanen_Eeva-Kaisa.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Pulkkinen, E. & Rauhanen, A. (2017). *Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyö - Jyväskylän kaupungin työntekijöiden kokemuksia yhteistyöstä*. [opinnäytetyö, Jyväskylän ammattikorkeakoulu]. <https://core.ac.uk/download/pdf/161420773.pdf>
- Huhtanen, K. (2004). *Varhainen puuttuminen - erityisen tuen tarpeen kohtaaminen päivähoitossa*. Tampere: Tammer-Paino.
- Isoherranen, K. (2005). *Moniammatillinen yhteistyö*. Helsinki: WSOY.
- Isoherranen, K. (2012). *Uhka vai mahdollisuus - moniammatillista yhteistyötä kehittämässä*. [väitöskirja, Helsingin yliopisto]. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/37493/isoherranen_vaitoskirja.pdf
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2015). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Jyväskylän yliopisto. (2016). *Teemoittelu*. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/teemoittelu>
- Kananen, J. (2017). *Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä*. Jyväskylä: Suomen yliopistopaino Oy.

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812>

Lastensuojelulaki 417/2007. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#L1P2>

Lastensuojelun keskusliitto. (2016). *Varhaiskasvatus ehkäisevän lastensuojelun toteuttajana.*

<https://www.lskl.fi/blogi/varhaiskasvatus-ehkaisevan-lastensuojelun-toteuttajana/>

Lastensuojelun keskusliitto. (n.d.). *Palvelutarpeen arvioiminen ja lastensuojeluasiakkuuden alku.*

<https://www.lastensuojelu.info/lapsiperheiden-palvelut/lastensuojelu-ja-sosiaalipalvelut/>

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2011). Lasten hyvinvoinnin kansalliset indikaattorit. *Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:3.*

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75502/tr3.pdf?sequence=1&is>

Allowed=y

Opetushallitus. (2020). *Mitä on varhaiskasvatus?* <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-varhaiskasvatus>

Sosiaali- ja terveysministeriö. (n.d.). *Lastensuojelu.* <https://stm.fi/lastensuojelu>

Taskinen, S. (2012). *Lastensuojelulain soveltaminen.* Helsinki: Sanoma Pro.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2019a). *Moniammatillinen yhteistyö huostaanoton näkökulmasta.* <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun->

[kasikirja/tyoprosessi/huostaanotto/moniammatillinen-yhteistyö-huostaanoton-nakokulmasta](https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/huostaanotto/moniammatillinen-yhteistyö-huostaanoton-nakokulmasta)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2019b). *Lastensuojeluilmoitus ja lastensuojeluasian vireilletulo.*

<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojeluilmoitus-ja-lastensuojeluasian-vireilletulo>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2019c). *Lastensuojelun avohuolto.*

<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojelun-avohuolto>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2019d). *Mitä on lastensuojelu?*

<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/mita-on-lastensuojelu>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2020a). *Lastensuojelu 2019.* <https://thl.fi/fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/lapset-nuoret-ja-perheet/lastensuojelu/lastensuojelu>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2020b). *Lastensuojeluilmoitus.*

<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojeluilmoitus-ja-lastensuojeluasian-vireilletulo/lastensuojeluilmoitus>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (n.d.a). *Lastensuojelun arvot ja periaatteet*.

<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/mita-on-lastensuojelu/lastensuojelun-arvot-ja-periaatteet>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (n.d.b). *Lastensuojelun avohuollon tukitoimet*.

<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojelun-avohuolto/lastensuojelun-avohuollon-tukitoimet>

Varhaiskasvatuslaki 540/2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>

Vilen, R. (2019). *Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välinen yhteistyö*. [kandidaatin tutkielma,

Oulun yliopisto]. <http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-201904191507.pdf>

Väestöliitto. (2017). *Milloin tehdään lastensuojeluilmoitus?*

https://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/tietoa_parisuhdeesta/tietoa_parisuhdeammattilaisille/asiakastyon_lakitietoa/lastensuojeluilmoitus/

Näkemyksiä varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyöstä ja kehitysideoita

Hei,

Opiskelen sosionomiksi Hämeen ammattikorkeakoulussa. Aiheeni opinnäytetyössäni on lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyö ja kehitysideat. Opinnäytetyöni tavoite on saada työntekijöiden näkemyksiä lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyön nykytilasta ja kartoittaa ajatuksia yhteistyön kehittämiseksi.

Kyselyn vastauksia käytetään ainoastaan tässä opinnäytetyössä ja aineisto tullaan hävittämään opinnäytetyöprosessin jälkeen. Vastaamalla kyselyyn annat luvan käyttää vastauksiasi opinnäytetyössä. Aineistoa tullaan käsittelemään ja raportoimaan luottamuksellisesti anonyymiteetti säilyttäen. Toivon sinun osallistuvan tutkimukseeni vastaamalla tähän kyselyyn.

Jos haluat lisätietoja, voit ottaa yhteyttä sähköpostilla:
suvi.lamsa@student.hamk.fi

1. Vastauksiani saa käyttää opinnäytetyössä *

Kyllä

Taustatiedot

2. Ammattinimikkeesi

Lastentarhanopettaja

Lastenhoitaja

Sosiaaliohjaaja

Sosiaalityöntekijä

Muu, mikä?

3. Työkokemus vuosina alalta

4. Tämänhetkinen työpaikkasi

5. Millaiseksi koet lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välisen yhteistyön tällä hetkellä?
Kuvaile.

6. Millaista on toimiva yhteistyö lapsen asioissa (varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välillä)?

7. Millaista lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen vuorovaikutus on kokemuksesi mukaan?

8. Millaisissa tilanteissa, kokemuksesi mukaan, on tehty yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välillä?

9. Millaisia kokemuksia sinulla on lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyön toimivuudesta? Mikä toimii? Entä mikä ei toimi?

10. Miten lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välinen yhteistyö on muuttunut työurasi aikana? Onko kehittynyt johonkin suuntaan?

11. Miten lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välistä yhteistyötä voisi kehittää vielä toimivammaksi?

12. Muuta mitä haluat mainita?